

Jeg skal med den meget ærede Formands Tilladelse oplæse lidt af Formulæren til Formaningstale ved Edsaflæggelse for Retten, for at ærede Medlemmer kunne se, at jeg har Ret i den Betragtning, jeg her har fremsat. Der staar om den, der skal aflægge Ed: „Han staar for Menneskers Dom, som haardeligen ville straffe den Meensvorne, naar Gud lader Sandheden komme for Lyset, og Alles Hjerter ville tillukke sig for den, der er mærket med en Meeneders forfærdelige Navn. Han staaer for den alvidende Guds Aasyn, som seer i det Skjulte og betaler aabenbare, som lod Forbandelse udgaae, at den skal komme til Tyvens Huus og til dens Huus, som sværger falskeligen ved hans Navn. Han oprækker efter den gamle Vedtægt de trende Fingre paa hans højre Haand, at dette synlige Tegn skal minde ham om, at han kalder den treenige Gud til Vidne, og at, dersom han sværger falskeligen, har han frasat sig Gud Faders Naade, Beskjærmelse og Velsignelse, han har fornægtet Verdens Frelser, og kan ikke søge Tilflugt hos Ham i Livets Angester eller paa Dommens Dag; han har tillukt Veien for Guds Aand, og opgivet al Trøst af Guds Ord i Livets og i Dødens Nød; han har udelukt sig fra den christelige Menigheds Samfund, saa at dens Forbøn ikke kommer ham tilgode, at Evangeliets Prædiken ikke er ham til Trøst, at hans Synder ikke vorde ham forladne, og han ikke har Haab om at opstaa til den Herlighed, som er beredt den sande troende Christen. — Medens han er paa Jorden, vil hans Hjerter være bævende, og hans Fod ikke finde Hvile, derefter gaaer han hen, hvor der skal betales Enhver efter hans Gjeringer; thi hvad et Menneske saaar, det skal han og høste . . .“

Det er denne strenge Formular, det er denne Formaningstale, der bliver oplæst for dem, der nu skulle aflægge Ed, naar de møde som Vidner for Retten, og jeg kan ikke se andet, end at man i Virkeligheden ikke er berettiget til at lade Mennesker gøre Ed paa Grundlag af denne Formaningstale. Jeg ser heri en Levning fra Middelalderen, noget, der svarer til, at man fordrede, at tiltalte, der den Gang skulde rense sig, skulde gaa paa gloende Jern eller noget lignende. Naar det saa endda kun var i de allerbetydningsfuldeste Sager, at man forlangte, at Vidner skulde aflægge en saadan Ed, kunde jeg endda, om ikke helt finde mig deri, saa dog nogenlunde forstaa det. Men det er jo aldeles ikke Forholdet. Forholdet er jo nu om

Stunder det, at Folk kunne blive afkrævede Ed i Sager, der ikke paa nogen mulig Maade ere Ed værd. Jeg vil tage det lille Eksempel, at jeg en Aftenstund gaar her ned gennem Bredgade og bliver Vidne til et Skændsmaal mellem to Folk, af hvilke den ene tiltaler den anden med „Stiftsfysikus“ og den anden siger „Agrar“ til ham igen. Begge ere de misfornøjede med de Titler, de have faaet, og de stævne hinanden. Jeg har aldeles tilfældig været Vidne til, at disse Ord ere blevne brugte, og jeg kan blive indstævnet til som Vidne at gøre Ed for Retten i dette Spørgsmaal. Jeg kan ikke se andet, end at det er absolut krænkende for Edens Hellighed, naar man anvender Ed'en i den Slags Spørgsmaal. Jeg har selv i en enkelt Sag paa hørt mange Vidneforklaringer og ogsaa paa hørt Edsaflæggelser over disse Forklaringer og efter den Erfaring, jeg har gjort, er det ikke alene den Omstændighed, at Vidnet maa aflægge Ed i saadanne Sager om Snurrepiberier som den, jeg nylig nævnedede, men ogsaa den Omstændighed, at det ofte er alt andet end tiltalende at aflægge Ed i Retten, der gør, at det i Virkeligheden er forargeligt, at man omgaa Ed'en paa den Maade, man gør. Fra den Tid, jeg her taler om, mindes jeg klart Vidner, der bade sig fritagne for at aflægge Ed, og som kunde motivere deres Bøn om Fritagelse dermed, at det var alt andet end heldigt eller fristende for dem at aflægge Ed i et Retslokale, hvor det summede og brummede om Ørene paa dem med „Fanden gale mig“ og „den Onde lyne mig“ og lignende fra Dommerens Side.

Det er jo selvfølgelig meget uheldigt, naar et saadant Forhold er til Stede. Men en anden Ting er der ogsaa, som kaster et forargeligt Skær over hele Edsaflæggelsen, nemlig naar man ofte ser, paa hvilken Maade Dommeren opfører sig over for Personer, der vrangvilligt, der nødigt vilde aflægge Ed, Personer der, fordi de netop mene sig at være gode Kristne, ikke ville gaa til denne Edsaflæggelse. Jeg har for mit Vedkommende set en Dommer tage fat i Haanden paa et Vidne, tale til ham, som om det var et Barn, han talte til, og sige: Kom nu op med den Haand og ræk nu de 3 Fingre i Vejret, det skal jo alligevel gøres! Jeg kan ikke tænke mig noget mere forargeligt end en saadan Optræden i Forbindelse med Edsaflæggelsen. Jeg kan huske et ganske enkelt Tilfælde, som jeg ogsaa vil have Lov til at nævne: En Mand sagde, at han ikke kunde gaa ind paa at aflægge Ed; Dommeren spurgte